

Länsstyrelsen
Skåne

Inventering av flora i tre rikkärr i Skåne inom projekt Life RestoRED - före restaurering

This report is produced with the contribution of the LIFE Programme of the European Union.

The views and opinions expressed in this report are those of the LIFE RestoRED project and do not necessarily represent the policy or position of the European Commission or the agency CINEA.

Den här rapporten har producerats med stöd av Europeiska kommissionens LIFE-program.

Ståndpunkter och faktainnehåll representerar projektet LIFE RestoRED och representerar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens eller byrå CINEA:s uppfattning eller ståndpunkt.

Titel: Inventering av flora i rikkärr i Skåne inom projekt
Life RestoRED före restaurering

Utgiven av: Länsstyrelsen Skåne

Författare: Maria Sandell

Beställning: Länsstyrelsen Skåne
Naturvårdsenheten
205 15 Malmö
Telefon 010-224 10 00

Copyright: Länsstyrelsen Skåne

Diarienummer: 512-13721-2022

ISBN: 978-91-7675-357-6

Rapportnummer: 2024:11

Layout: Maria Sandell

Tryckår: 2024, rapporten finns endast digitalt

Omslagsbild: Restaureringsyta Stora Harrie mosse, fotograf
Sebastian Ivarsson

Sammanfattning

Inom projekt Life RestoRED kommer arealen rikkärr i tre Natura 2000-områden utökas genom restaurering av ytor som ligger intill befintliga ytor med naturtyp rikkärr (7230).

Syftet med denna inventering är att få ett mått på artsammansättning för typiska arter i naturtypen rikkärr i de befintliga rikkärrsytorna samt i det område där restaureringsåtgärder kommer utföras. Även täckningsgrad av mossor samt förekomst av negativa arter har inventerats.

Resultaten visar att restaureringsytorna idag har en låg förekomst av de typiska mossor och kärlväxter som återfinns i rikkärrsytorna medan ohävdarter är mer frekventa i restaureringsytorna.

Summary

Within the Life RestoRED project, the area of alkaline fen in three Natura 2000 sites will be increased by restoring areas adjacent to existing areas of habitat type 7230, alkaline fen.

The purpose of this inventory was to obtain a measure of the species composition of typical species in the areas of alkaline fen habitat type in each Natura2000 site as well as in the area where restoration measures will be carried out. The coverage of mosses and the presence of negative species have also been inventoried.

The results show that the restoration areas currently have a low occurrence of mosses and vascular plants that are found in the adjacent fen areas, while weed species are more frequent in the restoration areas.

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	4
SUMMARY	5
BAKGRUND	7
RESULTAT	8
SMEDJEBACKEN	8
Täckningsgrad av mossor	9
Brunmossor	9
Spjutmossor	9
Vitmossor	9
Förekomst av typiska arter, övriga arter samt ohävdarter	9
Kontrolltytor	9
Restaureringsytor	10
STORA HARRIE	12
Täckningsgrad av mossor	12
Brunmossor	12
Spjutmossor	12
Vitmossor	13
Förekomst av typiska arter, övriga arter samt ohävdarter	13
Kontrolltytor	13
Restaureringsytor	13
DAGSTORPS MOSSE	14
Täckningsgrad av mossor	15
Brunmossor	15
Spjutmossor	15
Vitmossor	15
Förekomst av typiska arter, övriga arter samt ohävdarter	15
Kontrolltytor	15
Restaureringsytor	15
DISKUSSION OCH SLUTSATSER	16

Bakgrund

BAKGRUND OCH SYFTE

EU-projektet Life RestoRED, LIFE19 NAT/SE/000172, har som syfte att genom restaurering förbättra bevarandestatus i olika naturtyper som hävdas genom bete eller slåtter, däribland rikkärr, naturtyp 7230.

Syftet med denna inventering är att ha ett mått på artsammansättning för typiska och negativa arter för områden med naturtyp 7230, rikkärr, i Skånes län inför åtgärder som syftar att utöka areal av naturtyp rikkärr. Denna rapport redovisar resultat från inventering 2021 i tre Natura 2000-områden.

METODIK

Inventeringen omfattar Natura 2000-områdena Smedjebacken, Stora Harrie mosse och Dagstorps mosse. Inom de tre Natura 2000-områdena har mindre områden med rikkärr samt ytor med restaureringsmark inventeras, se bilaga 2–4.

Inventeringen har gjorts enligt Naturvårdsverkets manual (UF-07) med 50 provpunkter i varje naturtyp/delområde, enligt Avsnitt 3.8 Strukturer och funktioner – Täckning av Vitmossa, Brunmossor, samt Negativa indikatorarter mossor avsnitt 3.12 Typiska arter och egna indikatorarter, samt negativa indikatorarter – Marklevande typiska, kärlväxter, mossor och lavar.

Undersökningen har genomförts med hjälp av GIS-skikt med 50 slumpade provpunkter inom respektive område (6 * 50 provpunkter). Provpunkterna har tillhandahållits av Länsstyrelsen och inventeraren har rapporterat sina resultat direkt i Uppdragsportalen (digitalt). I uppdraget ingick även att lämna över en artlista i senaste versionen av Artportalens excelfil. Rödlistekategori ska anges efter ”Rödlistade arter i Sverige 2020, Artdatabanken, SLU, Uppsala. Resultatet är sedan sammanställt av Länsstyrelsen Skåne.

Uppdraget genomfördes under sommaren 2021.

Tabell 1 Redovisning av vilka Na2000 områden som ingått, dess SE kod samt naturtypen.

Natura 2000	SE kod	Naturtyp
Smedjebacken	SE0430177	7230
Stora Harrie mosse	SE0430159	7230
Dagstorps mosse	SE0430044	7230

Resultat

Smedjebacken

Rikkärnsytan i Smedjebacken kallas Orrödskärret och sköts med lieslätter av Länsstyrelsens personal.

Restaureringsyta intill rikkärret är idag ett alkärr.

Täckningsgrad av mossor

Brunmossor

Brunmossor återfanns i 50 % av provrutorna i kontrollytan (rikkärr) och medelvärdet av täckningsgrad var 29,1 procent ($N=50$, $SD=42,2$, konfidensintervall 17,4 – 40,8). I restaureringsytan återfanns endast brunmossor i en av 50 provytor. Täckningsgraden i denna yta var 55 % och medelvärde har inte beräknats.

Spjutmossor

Spjutmossor återfanns i 40 % av provytorna i kontrollytan, där medelvärdet av täckningsgrad var 10,5 % ($N=50$, $SD= 22,2$, konfidensintervall 4,4 – 16,6). I restaureringsytan hittades spjutmossa endast i en provyta med täckningsgraden 5 %.

Vitmossor

I varken kontrollytan med rikkärr eller restaureringsytan återfanns vitmossa i någon av de 50 provpunkterna.

Förekomst av typiska arter, övriga arter samt ohävdarter

Kontrollytor

De inventerade småytorna i kontrollområdet innehöll 11 typiska arter, varav kärrknipprot och späd skorpionmossa var vanligast. Sex arter inom gruppen övriga

arter återfanns i smårutorna, guldspärrmossa och tagelstarr var de vanligaste av dessa. Blåtåtel, en av de negativa arterna, återfanns i 80 % av smårutorna (N=40), även älggräs var vanligt, se tabell 1.

Restaureringsytor

Restaureringsytans smårutor innehöll endast en typisk art, kamtuffmossa, som återfanns i en småruta. Dessutom hittades bäckbräsma i en småruta. Älggräs var den enda ohävsart som hittades, den återfanns i 42 av 50 smårutor, se tabell 2.

Tabell 1. Förekomst av typiska arter för naturtyp rikkärr (7230), övriga arter i naturtypen samt ohävdarter i kontrollområdet i Smedjebacken (antal provtytor = 50).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Arttyp	Antal smårutor
Gräsull	<i>Eriophorum latifolium</i>	Typisk art	9
Gyllenmossa	<i>Tomentypnum nitens</i>	Typisk art	8
Kamtuffmossa	<i>Palustriella commutata</i>	Typisk art	6
Kärrknipprot	<i>Epipactis palustris</i>	Typisk art	17
Majviva	<i>Primula farinosa</i>	Typisk art	1
Näbbstarr/jämtstarr	<i>Carex lepidocarpa</i>	Typisk art	1
Piprensarmossa	<i>Paludella squarrosa</i>	Typisk art	1
Späd skorpionmossa	<i>Scorpidium cossonii</i>	Typisk art	20
Tagelsäv	<i>Eleocharis quinqueflora</i>	Typisk art	3
Tätört	<i>Pinguicula vulgaris</i>	Typisk art	1
Ängsstarr	<i>Carex hostiana</i>	Typisk art	3
Guldspärrmossa	<i>Campylium stellatum</i>	Övriga arter	9
Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata subsp. maculata</i>	Övriga arter	4
Nålstarr	<i>Carex dioica</i>	Övriga arter	1
Stjärnstarr	<i>Carex echinata</i>	Övriga arter	2
Tagelstarr	<i>Carex appropinquata</i>	Övriga arter	12
Vattenklöver	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Övriga arter	8
Blåtåtel	<i>Molinia caerulea</i>	Negativ art	40
Ljus flaskstarr	<i>Carex rostrata</i>	Negativ art	4
Älggräs	<i>Filipendula ulmaria</i>	Negativ art	26

Tabell 2. Förekomst av typiska arter för naturtyp rikkärr (7230), övriga arter i naturtypen samt ohävdarter i restaureringsområdet i Smedjebacken (antal provtytor = 50).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Arttyp	Antal smårutor
Kamtuffmossa	<i>Palustriella commutata</i>	Typisk art	1
Bäckbräsma	<i>Cardamine amara</i>	Övriga arter	2
Älggräs	<i>Filipendula ulmaria</i>	Negativ art	46

Stora Harrie

Restaureringsyta som ligger nordost om rikkärret i Stora Harrie (foto taget 2023 före åtgärder).

Täckningsgrad av mossor

Brunmossor

Brunmossor återfanns i 50 % av provrutorna i kontrollytan (rikkärr) med medelvärdet av täckningsgrad på 9,4 procent (N=50, SD=17,4, konfidensintervall 4,6 – 14,2 procent). I restaureringsytan återfanns endast brunmossor i en provyta med 2 % täckningsgrad och medelvärde har inte beräknats.

Spjutmossor

Spjutmossor återfanns i 22 % av provytorna i kontrollytan (11 av 50 st), där medelvärdet av täckningsgrad var 4,8 % (N=50, SD= 14,7, konfidensintervall 0,7–8,8 procent täckningsgrad). I restaureringsytan hittades spjutmossa i 22 % av provrutorna och dess täckningsgrad var 12,9 procent (N=50, SD=29.4, konfidensintervall 4,8 – 21,1 procent).

Vitmossor

Vi hittade inte några vitmossor i provrutorna i varken kontrolllytan med rikkärr eller restaureringslytan.

Förekomst av typiska arter, övriga arter samt ohävdarter

Kontrolllytor

De inventerade småytorna i kontrollområdet innehöll åtta typiska arter, varav axag var vanligast. Den återfanns i hälften av provrutorna (25 av 50 rutor). En art inom gruppen övriga arter återfanns i hälften av smårutorna, guldspärrmossa. Blåtåtel, en av de negativa arterna, återfanns i 86 % av smårutorna, även vass var vanligt, se tabell 3.

Restaureringslytor

I restaureringsområdets provrutor återfanns tre typiska arter – kärrknipprot, fetbålmossa och ängsnycklar - dock endast i var sin småruta. Däremot fanns det gott om vass, en ohävdart, i restaureringsområdet, i 29 av 50 smårutor samt enstaka smårutor med blåtåtel (N=9) och älggräs (N=3), se tabell 4.

Tabell 3. Förekomst av typiska arter för naturtyp rikkärr (7230), övriga arter i naturtypen samt ohävdarter i kontrollområdet i Stora Harrie mosse (antal provrutor = 50).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Arttyp	Antal smårutor
Axag	<i>Schoenus ferrugineus</i>	Typisk art	25
Kärrknipprot	<i>Epipactis palustris</i>	Typisk art	7
Majviva	<i>Primula farinosa</i>	Typisk art	1
Näbstarr/jämtstarr	<i>Carex lepidocarpa</i>	Typisk art	9
Slåtterblomma	<i>Parnassia palustris</i>	Typisk art	5
Späd skorpionmossa	<i>Scorpidium cossonii</i>	Typisk art	2
Tagelsäv	<i>Eleocharis quinqueflora</i>	Typisk art	2
Tätört	<i>Pinguicula vulgaris</i>	Typisk art	1
Guldspärrmossa	<i>Campylium stellatum</i>	Övrig art	25
Blåtåtel	<i>Molinia caerulea</i>	Negativ art	43
Vass	<i>Phragmites australis</i>	Negativ art	23
Älggräs	<i>Filipendula ulmaria</i>	Negativ art	1

Tabell 4. Förekomst av typiska arter för naturtyp rikkärr (7230), övriga arter i naturtypen samt ohävdarter i restaureringsområdet i Stora Harrie mosse (antal provytor = 50).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Arttyp	Antal smårutor
Fetbålmossa	<i>Aneura pinguis</i>	Typisk art	1
Kärrknipprot	<i>Epipactis palustris</i>	Typisk art	1
Ängsnycklar	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Typisk art	1
Näbbstarr/jämtstarr	<i>Carex lepidocarpa</i>	Typisk art	1
Guldspärrmossa	<i>Campylium stellatum</i>	Övrig art	2
Vattenklöver	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Övrig art	1
Blåtåtel	<i>Molinia caerulea</i>	Negativ art	9
Vass	<i>Phragmites australis</i>	Negativ art	29
Älggräs	<i>Filipendula ulmaria</i>	Negativ art	3

Dagstorps mosse

Restaureringsytan i Dagstorps mosse före åtgärder. Området betas av häst.

Täckningsgrad av mossor

Brunmossor

Brunmossor återfanns i 11 av 50 provrutor (22 procent) i kontrolllytan (rikkärr) och där medelvärdet av täckningsgrad var 2,0 procent (N=50, SD=6,7, konfidensintervall 0,2–2,9 procent). I restaureringsytan fanns inga brunmossor i provrutorna.

Spjutmossor

Spjutmossor återfanns i 90 % av provrutorna i kontrolllytan (45 av 50), där medelvärdet av täckningsgrad var 46,7 % (N=50, SD= 37,3, konfidensintervall 36,5–57,3 procent täckningsgrad). I restaureringsytan hittades spjutmossa i 14 % av provrutorna och dess täckningsgrad var 11,4 procent (N=50, SD=29,1, konfidensintervall 3,3 – 19,5 procent).

Vitmossor

Vi hittade inte några vitmossor i provrutorna i varken kontrolllytan med rikkärr eller restaureringsytan.

Förekomst av typiska arter, övriga arter samt ohävdarter

Kontrolllytor

De inventerade småytorna i kontrollområdet innehöll fem typiska arter, varav ängsnycklar var vanligast då den återfanns i sex av provrutorna. Endast en art inom gruppen övriga arter återfanns i smårutorna, guldspärrmossa, och den återfanns i en av provrutorna. I gruppen ohävdarter (negativa arter) återfanns älggräs, vass och ljus flaskstarr, se tabell 5.

Restaureringsytor

I restaureringsområdets provrutor återfanns en typisk art, ängsnycklar, dock endast i en småruta. Inga övriga arter hittades och av ohävdarter hittades älggräs i nio av smårutorna, se tabell 6.

Tabell 5. Förekomst av typiska arter för naturtyp rikkärr (7230), övriga arter i naturtypen samt ohävdarter i kontrollområdet i Dagstorps mosse (antal provytor = 50).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Arttyp	Antal smårutor
Källmossa	<i>Philonotis fontana</i>	Typisk art	3
Slätterblomma	<i>Parnassia palustris</i>	Typisk art	1
Späd skorpionmossa	<i>Scorpidium cossonii</i>	Typisk art	1
Ängsnycklar	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Typisk art	6
Guldspärrmossa	<i>Campylium stellatum</i>	Övrig art	1
Ljus flaskstarr	<i>Carex rostrata</i>	Negativ art	7
Vass	<i>Phragmites australis</i>	Negativ art	8
Älggräs	<i>Filipendula ulmaria</i>	Negativ art	9

Tabell 6. Förekomst av typiska arter för naturtyp rikkärr (7230), samt ohävdarter i kontrollområdet i Dagstorps mosse (antal provytor = 50).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Arttyp	Antal smårutor
Ängsnycklar	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Typisk	1
Älggräs	<i>Filipendula ulmaria</i>	Negativ art	9

Diskussion och slutsatser

I alla tre Natura 2000-områden var det stor skillnad i artsammansättning mellan kontrollytorna och de ytor som ska restaureras i syfte att utöka arealen rikkärr i området. Varken mossor eller kärlväxter som är typiska för naturtypen rikkärr återfanns mer än i enstaka exemplar i restaureringsytorna.

Ohävdarterna var också mer vanliga i restaureringsytorna.

